

גוט שבת Gut Sábész

23. évfolyam 19. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 16:11 • ט' שבט תשפ"א • 2021. 1. 22. • פרשת בא • Szombat kimenetele: 17:22

Emlékezni és emlékeztetni: 76 éve szabadult fel a budapesti gettó

Az EMIH Hitközség a pesti gettó felszabadulásának 76. évfordulójáról egy rendkívüli, 76 órás online műsor keretében emlékezett meg. Az ötletet a koronavírus-járvány korlátozása szülte, de így a megvalósítás végül tízezrekhez juthatott el.

A 76 órás megemlékezés több száza volt felfűzve. A program fő kapcsolódási pontját az élő közvetítések adták, melyek Sipos Szilvia és Réczei Tamás műsorvezetésével zajlottak.

Január 17-én este Sipos Köves Slomó rabbit köszöntötte, aki a sokakat foglalkoztató Sorsok Házáról beszélt. Elmondta, hogy a cél, hogy egy olyan hely jöhessen létre, ami kellő érzékenységgel értelmessé és tartalmassá teszi a holokausztra való emlékezést. Külföldi történészek és múzeumfejlesztők bevonásával létrejött egy új kiállítási forgatókönyv, Surányi András rendező vezetésével pedig több száz túlélővel és életmentővel készítették életút-interjúkat.

Oberlander Báruch rabbi saját családja túlélésének történeteit – így édesapja megmenekülését az újpesti és pesti gettókból, valamint édesanyja gyötrelmeit a strasshofi és bergen-belseni táborokban – is beleszötte a hálachikus témákat is érintő, *A gyász és az emlékezés a zsidó vallásban* című előadásába.

A programban olyan szerzőket is megszólaltattak, akik maradandó műveket alkottak a holokauszt emlékezésben és a múltunk közös feldolgozásában. Így például beszélgetőpartner volt *Mohácsi János* színházi rendező, *Oláh Katalin* filmrendező és *Pécsi Katalin* író is.

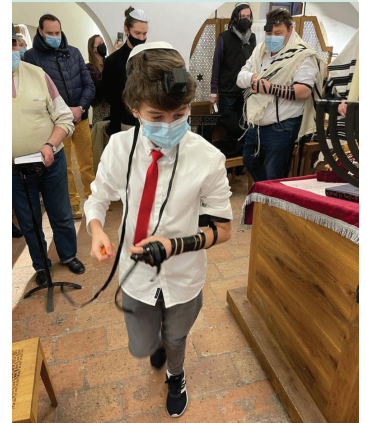
Dombi Gábor zsidó kultúratorténész a Klauzál téren és a környező utcákban avatta be a nézőket a gettó kevésbé ismert tényeibe. A műsorsorozatban az EMIH megszólított néhány ismert holokauszt túlélőt is, közöttük *Keleti Ágnes* olimpiai bajnok és *Korda György* énekest is.

Láthattuk a megemlékezésre készített részletet a *Kint sincs senki* című darabból, melyet Kallós Viola rendezett és eredetileg 18 gimnazista ad elő. A darab olyan kérdéseket feszeget, mint például: kik azok, akik választhatták a szabadságot? Mik azok a pillanatok, amikor átléphetünk egy határvonalat?

A 76 óra meghatározó részei voltak a témát érintő filmek, mint *A budapesti tavasz* Máriaássy Félix rendezésében vagy *Gárdos Péter: Hajnali láz*, *Nemes Jeles László: A Saul fia*, *Török Ferenc: 1945* vagy *Elek Judit: Sziget a szárazföldön* című műveinek vetítése. Emellett a *Zsidó mesék* című kisfilmek mélyítették a programot, melyben 54 magyar híresség osztotta meg a saját zsidóságával vagy a zsidókkal való élményeit.

A megemlékezésorozat 6-7 órás blokkokra osztva megtekinthető a *zsido.com* archívumában.

Mázl tov!

Gratulálunk *Hollóváry Eytannak* (*Mose Hillél*) és családjának bár micva ünnepségéhez. A bár micvá fiút a Budavári zsinagógában hívták először a Tórához, a járvány miatt szűk körben megtartott ünnepségen. Kívánjuk Eytannak, hogy haladjon tovább a zsidóság útján.

Brit mila Szerbiában

Különleges, örömteli eseményre került múlt héten sor Szerbiában. *Köves Slomó* rabbi segítségével egy újszülött gyermek esett át a körülméletlenségen és lépett be Ábrahám szövetségébe. A szertartásra a *Yehosua Kamenitzky* rabbi által vezetett belgrádi Chábad központban került sor. Gratulálunk *Doria* és *Shay Doraninak*, neveljék gyermeküket, *Dávid Jiszráél* micvákra, Tóratanulásra és zsidó esküvőre.

76 ÓRA – 76 ÉV
A HOLOKAUSZT ÉS A VALLÁS KAPCSOLATA
RABBI TAMÁS EVANGELIKUS PÜSPÖK
ÉS KÖVES SLOMÓ AZ EMIH VEZETŐ
RABBIÁNK BESZÉLGETÉSE

76 ÓRA – 76 ÉV
FILMEK AZ EMLÉKEZÉS RÖL ÉS
AZ ELFELEDETT CSALÁDI ÉRTEKEKRÖL
OLÁH KATALIN FILMRENDEZÖVEL
RESZLETGET SÍPOS SZILVIA MŰSORVEZETÖ

76 ÓRA – 76 ÉV
RESZLETEK GÁRDOS PÉTER,
GREGŐ KRISZTIÁN, HEGEDÜS D. GEZÁ,
KÁLLAY GEZÁ, HÁVÁS HENRIK, BARACSKAI NOEMI

DUNA

EMIH
LIVED

Hetiszakas

Kivonulás a szabadságba

Hetiszakasunk – Bo (2Mózes 10:1–13:16.) – az egyiptomi dráma végkifejlete. Az utolsó három csapás térdre kényszeríti a nyakas fáraót, aki most már kénytelen-kelletlen kiengedi a rabszolgáiban sínylődő hébe-

reket. Ő még azt hiszi – vagy beszéli magának –, hogy azok csupán „háromnapos szabadságra” mennek, hogy Istenüknek áldozzanak, de a nép tudja az igazat, és emelt fővel vonul ki a szabadságba.

Zsidó híradó

Izrael a világ összes holokauszt-túlélőjét beoltaná a koronavírus ellen

Omer Jankelevics diaszpóraügyi miniszter kezdeményezte, hogy izraeli segítséggel minden holokauszt-túlélő kapja meg a COVID-19 vírus elleni vakcinát, függetlenül attól, hogy a világ mely pontján él vagy milyen állampolgársággal rendelkezik.

A Kék-Fehér párt színeiben megválasztott háredi miniszter asszony a Békehadtest nevű szervezetet bízta meg az akció megtervezésével és kivitelezésével. A Diaszpóraügyi Minisztérium eközben az Egészségügyi Minisztériummal összefogva igyekszik rávenni az oltóanyagot gyártó Pfizer és Moderna céget, hogy támogassák a kezdeményezést. A kezdeményezés megvalósításához Izrael külön kívánja beszerezni az oltóanyagot, hogy emiatt ne lassuljon az ország lakosainak beoltása.

A jelenleg még kidolgozás alatt álló terv szerint a vakcinákat oltóközpontokban lehetne megkapni a világ különböző országaiban. Azok

számára, akiknek nehézséget okoz az oltóközpont elérése, gondoskodnak a vakcina eljuttatásáról és beadásáról. A kezdeményezés anyagi fedezetét magánadományozók biztosítják.

„Lehetőségünk nyílik arra, hogy tegyünk valami jelentős dolgot azokért, akik végigszenvedték a náci üldöztetést. Az ő bátorságuknak is köszönhetjük a zsidóság fennmaradását. Megtiszteltetés a számunkra, hogy mi biztosíthatjuk nekik a koronavírus elleni védeltséget” – mondta a miniszter.

Ha eluralkodni látszik a sötétség

Az egyiptomi tíz csapás mind a mai napig releváns jelentéssel bír. Vegyük példának a kilencediket, a sötétséget, amiről hetiszakasunk is beszél.

A midrás számol be az isteni csapás egyik csodálatos jellegéről: míg az egyiptomiak három teljes napig sűrű, mindent ellepő sötétségben voltak, melyből még csak mozdulni sem tudtak, addig a zsidók bárhová is mentek, mindig fény vette őket körül.

Vajon hogy lehet megmagyarázni a jelenséget, tekintve, hogy a zsidók és egyiptomiak egymás mellett éltek? Talán úgy, hogy a midrás valójában csak a Gósen földjén élő zsidókról beszélt, ahová esetleg már tényleg nem ért a sötétség? Vagy talán úgy, hogy a zsidók számára még ott is volt fény, ahol az egyiptomiak számára már nem?

A Rebbe magyarázza, hogy a fenti két lehetőség valójában arról tanúskodik, ahogy mi tekintünk a világra, ahogy mi szemléljük és értékeljük a benne történeteket.

Ennek fényében az egyik magyarázat a jelenségre az, hogy a világnak a szent és a szentségtelen részét mély árok választja el egymástól. Mikor a szentséget

nélkülöző részét az áthatolhatatlan sötétség lepte el, a szentség régióiban még mindig fény honolt.

A másik nézet szerint az Egyiptomban élő zsidóknak hatalmukban állt, hogy a szentségtelen fényvel, szentséggel ragyogják be. A zsidók még az egyiptomi vaskohó legmélyebb bugyraiban, legsötétebb óráiban is képesek voltak látni, ugyanis saját magukból ragyogtatták a fényt. Ebből a fényből pedig csak annak nem jutott, aki meg se akarta látni.

Fentiek a világban betöltött szerepünkre is érvényesek. Mikor zsidóként a spirituális sötétség közepén érezzük is magunkat, tudnunk kell: a fény ott van bennünk, s ha akarjuk, azzal akár az egész világot képesek vagyunk beragyogni.

A világ lámpásaié az a dolgunk, hogy minden lelket láng-ra lobbantsunk, s ezáltal sietessük a Messiás általi végső és teljes megváltást. Legyen így mihamarább!

*Kovács Jichak rabbinövendék
cikke Tali Loewenthal rabbi
írása nyomán.*

A LUBAVICSI REBBE VEZETÉSÉNEK 71. ÉVFORDLÓJA ALKALMÁBÓL

ONLINE
FÁRBRENGEN
JUD SVÁT

2021.01.23. 20:00

ZOOM BELÉPÉS:
Zoom meeting ID: 986 7542 5457
Belépési kód (passcode): 5781

Imaidők a következő hétre (január 23-29.)

AZ ISTENTISZTELETEKEN MASZK VISELÉSE KÖTELEZŐ!

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 9.15 Reggeli ima, majd süteményes *Kidus*;
12.20 Délutáni ima

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima,
16.20 Délutáni ima a Keren Orban

A KIJÁRÁSI KORLÁTOZÁS MIATT ÚJ IDŐPONT:

Péntek: 16.00 Átkelés a Jordánon

(Szabó György Menáchem előadása);

17.00 *Kábálát Sábát*, majd süteményes *Kidus*;

18.00 *Midrási történetek a hetiszakaszhoz*

(Oberlander Báruch rabbi előadása)

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat:

9.15 Hetiszakas
a kabbala tükrében
10.00 Reggeli ima,
majd *Kidus*

Hétfő-péntek

(munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 17.30 Tanulás

18.00 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Tánácsics M. u. 26.)

Szombat:

9.15 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima

Péntek:

16.30 Szombatfogadás

Cháj Galéria

(Szentendre, Pátriárka u. 6.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás
(zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima,
majd *Kidus*

Péntek:

18.30 *Kábálát Sábát*,
majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt Nincs félmegoldás

Nehéz körülmények közé születtem. Vilniusban jöttem a világra 1941-ben, a második világháború közepén, mindössze két héttel azelőtt, hogy megkezdődtek volna a német bombázások. A veszély miatt nehéz volt összegyűjteni a minjente a körülmételesemre, mert az emberek féltek az utcára lépni. A szüleim kénytelenek voltak egy időre árvaházba vinni, mert menekülniük kellett a nácik elől.

Apám a háború áldozata lett, de anyám életben maradt. Újraházasodott és a mostohaapám, David Sattler olyan volt a számomra, mintha az édesapám lett volna. A Báál Sém Tov leszármazottja volt, de a háború után kommunista lett. Ennek megfelelően a világi oktatás felé terelt. Szót fogadtam, de egyre több kérdés merült fel bennem.

Később Izraelbe vándoroltunk és Haifában telepedtünk le. Nehéz volt a megélhetés, ezért gyerekeket korrepetáltam. Eközben feltűnt, hogy mekkora különbség van a világi és a vallási iskolába járó gyerekek között. Akik vallásos oktatásban részesültek, nyugodtabbak voltak, jobb kapcsolatuk volt a szüleikkel és tiszteletudóbban viselkedtek.

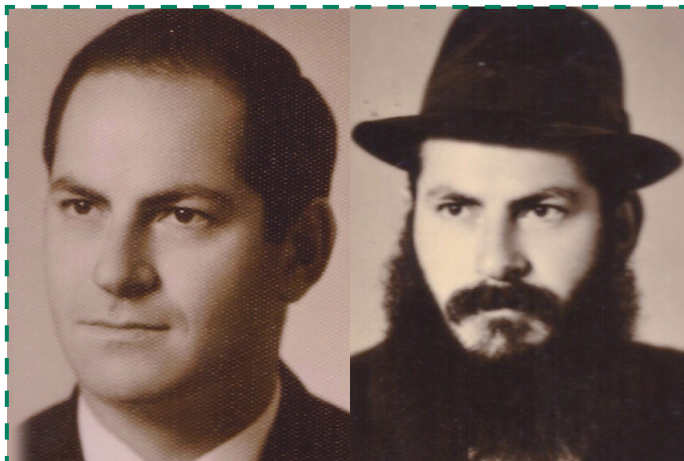
Miután 1959-ben leérettségiztem, bevonultam a hadseregbe, majd a Technion műszaki egyetemen kezdtem tanulni. Ott is feltűnt egy érdekes dolog: az emberek közötti kapcsolat egészen alacsony szinten volt. Láttam, hogyan töltik a társaim a szabadidejüket, és nagyon elkeserített, hogy hová sülyedtek. Éreztem, hogy hiányzik valami,

de nem tudtam megfogalmazni, hogy mi is az.

A Technionban barátkoztam össze Smuel Kátánnal, aki közeli kapcsolatban volt a Chábáddal, s rajta keresztül ismertem meg

is sikeressé váljak. Én azonban Tórát akartam tanulni. Dunin rabbi azt ajánlotta, hogy utazzak el el a Rebbéhez New Yorkba, és kérjem a tanácsát.

1967-ben utaztam el végül

Meir Bastomsky rabbi a Kfár Chábádban működő szakiskola igazgatója volt 23 éven keresztül, majd közel húsz évet töltött el a Petách Tikvában működő Cemách Cedek Talmud Tóra igazgatójaként. Az interjú 2011 decemberében készült.

több lubavicsi rabbit, köztük Reuven Dunin rabbit is, aki sokat beszélt a Rebbéről.

Lassan, de biztosan haladtam a tórahú élet felé, és a harmadik évben elkezdtem kipát viselni. A barátaim azonnal kérdezték, hogy mi történt. A probléma az volt, hogy nem igazán tudtam felelni mindazokra a kérdésekre, melyeket feltettek nekem.

1966-ban lediplomáztam, majd Kfár Chábádba mentem, és néhány hónapot egy jesivában töltöttem. El kellett döntenem, hogy mihez kezdek az életemmel. Apám nagyon szerette volna, hogy mérnök legyek és fontos volt számára, hogy anyagilag

Brooklynba, ahol beiratkoztam a Chábád jesivába. Minden időmet tóratanulással töltöttem. 26 éves voltam és úgy éreztem, rengeteg pótolni valóm van még. Kilenc hónapon keresztül tanultam ott, s ez idő alatt kétszer volt alkalmam találkozni a Rebbével. Először csak röviden és egy csoport tagjaként, másodszerre azonban személyesen fogadtam, és az ott hallottak megváltoztatták az életemet.

Megkérdeztem a Rebbétől, hogy maradjak-e továbbra is a jesivában, vagy utazzak vissza Izraelbe. A Rebbe az utóbbit javasolta. Én attól tartottam, hogy apámat megviselheti a találkozás. Rövid szakállal és horgolt

kipában utaztam ki Amerikába és teljes hászid öltözetben, fekete kalapban és hosszú szakállal terveztem a hazatérést. Apámnak gyenge volt a szíve és attól tartottam, hogy a megrázkódtatás veszélyeztetheti az egészségét. Megkérdeztem hát a Rebbét, hogy esetleg levágjak-e egy kicsit a szakállamból és vegyek-e más ruhát.

A Rebbe azt felelte, hogy semmilyen körülmények között se nyúljak a szakállamhoz, majd egy mély és érdekes magyarázatot fűzött hozzá. A Chábád harmadik rebbéje, a Cemách Cedek úgy értelmezte a Tóra azon parancsát, mely megtiltja a szakáll széleinek levágását, hogy egyáltalán nem szabad borotválkozni. A kabala szerint a szakáll a magas szintű spiritualitást jelképezi és az isteni könyörület tizenhárom attribútumát testesíti meg.

„Menjen úgy, ahogyan most kinéz. Ha ugyanis engedményeket kezd tenni, akkor a későbbiekben egyre több kompromisszumra kényszerül majd. Az apjával kapcsolatban pedig: Isten segítségével teljesen felgyógyul és hosszú élete lesz” – mondta a Rebbe.

Apám 82 évet élt, mely az egészségügyi állapotát tekintve igen magas életkor volt. Biztos vagyok benne, hogy ezt a Rebbe áldásának köszönhettem.

Meir Bastomsky rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

19:00

Oberlander Báruach

Vasárnap: Mire való egy hitközség rabbija?
Hétfő: Zohár, a Ragyogás Könyve, a zsidó misztika alapműve (28)
Kedd: Hászid történetek és mesék (39)
Szerda: Kérdezd a rabbit! (40)
Csütörtök: Hetiszakasz a kabbala tükrében: Vajon az Istenben vetett bizalom biztosítja-e a sikeres életet?

20:00

Megeri Jonatán

A zsidó filozófia alapjai

21:00

Faith Aser

Kedd: Zsidó misztika
Csütörtök: Zsidó vallásjog

A zsidó.com Facebook-oldalán élőben

Facebook Tanház

VIRTUÁLIS BÉT MIDRÁS

11 Shares 1.7K Views

Kóser konyha Gránátalmás bulgur saláta

párve

1 gránátalma

1 pohár bulgur

1 fej lilahagyma

2 szál újhagyma

fél csokor friss koriander

só, ízlés szerint

A bulgurt kétszeres mennyiségű, sós vízben megfőzzük. Amikor már majdnem minden vizet felszívott, levesszük a tűzről, konyharuhával letakarjuk, erre tesszük rá a lábos fedelét, és tíz perc alatt teljesen elkészül a bulgur. A gránátalmát megtisztítjuk. A lilahagymát apró kockákra daraboljuk, az újhagymát felkarikázzuk. A koriandert vízbe áztatjuk, majd miután meggyőződünk róla, hogy teljesen tiszta, és nem kerül általa bogár az ételbe, felaprítjuk. A hozzávalókat tálba tesszük, és összekeverjük. Langyosan vagy kissé kihűtve tálaljuk.

Zsidó közösség a világ végén

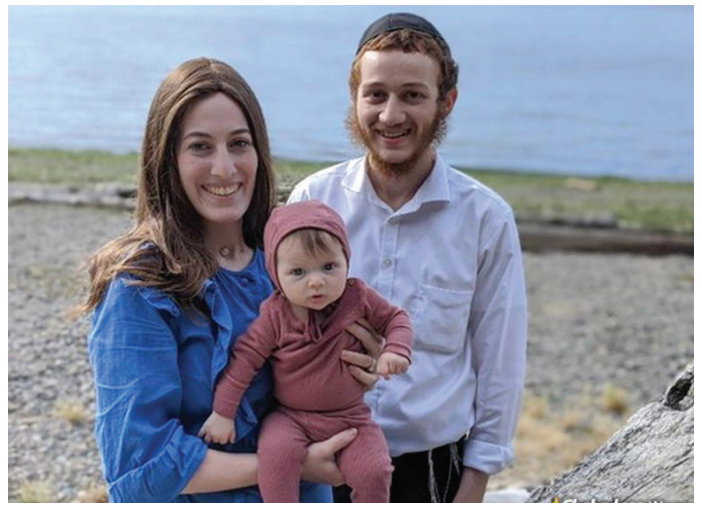
A Déli-sarkhoz legközelebb fekvő zsidó közösség az argentinai Bahía Blanca településen működik. A hitközség irányítását a helyi Chábád-központ alapítójának fia vette át.

A távoli településen élő zsidók többségének ősei Európából érkeztek a XX. század elején, hogy kivegyék a részüket a forgalmas kikötőváros és a környező falvak kínálta gazdasági lehetőségeiből. Sok, Kelet-Európából menekülő zsidó a környék mezőgazdasági településein vetette meg a lábát, melyben segítségükre volt Maurice de Hirsch báró, aki bőkezűen támogatta az Argentínában alapított zsidó mezőgazdasági kolóniákat. A század közepén azután holokauszt túlélőkkel gyarapodott a közösség, akik elsősorban a gyorsan iparosodó városban kezdtek új életet.

A későbbiekben azonban fokozatosan hanyatlásnak indult a zsidó élet, köszönhetően a vegyesházasságoknak, a múlt iránti közönynek és a továbbvándorlásnak. A hitközség létszáma az eredeti egyharmadára apadt, a közösség tagjai közül sokan elszegényedtek a gazdasági válság miatt, ráadásul rabbijuk, a helyi Chábád-központ megalapító Moshe Freedman 2016-ban elhunyt.

A közösség azonban nem adta fel. A megözvegyült rebecen, Sarah Freedman mindent megtett azért, hogy a Chábád-központ kínálta programok továbbra is zavartalanul folytathassanak és a náluk étkező több száz rászoruló ne maradjon soha élelem nélkül. A rebecen még egy kóser pékséget is nyitott, és hazalátogató gyermeke segítségével a zsinagóga folyamatos működéséről is gondoskodott.

A házaspár tíz gyermeke közül azok, akik már megházasodtak, kivétel nélkül lubavicsi küldöttként helyezkedtek el a világ különböző szegleteiben, az Egyesült Államoktól Kínáig és Indiától Németországig. Nem feledtek meg azonban szülőv-

rosokról sem, így a hetedik fiú, Shmuel Freedman rabbi úgy határozott, hogy édesapja örökebe lép, és átveszi a város hitközségének irányítását. Nem sokkal azután, hogy Detroitban feleségül vette Shternit, a házaspár összecsomagolt, és Bahía Blancába települt át.

„A közösség minden rétegét szeretnénk elérni: fiatalokat, diákokat, családokat, időseket. Mindenkiel személyes kapcsolatot szeretnénk kialakítani. Rengeteg tennivalónk van és nagy lelkesedéssel vetjük magunkat a feladatokba” – mondta a fiatal rabbi. „Tulajdonképpen ez az, amit mindig is csinálni szerettem volna. Ez egy kis közösség ugyan, de mi otthon érezzük magunkat benne” – tette hozzá.

A költözés nem volt egyszerű, mert a járvány miatt Argentína lezárta a határait a külföldiek előtt. Shternie és a házaspár újszülött gyermeke amerikai állampolgár, így számukra lehetetlennek tűnt a költözés. A közösség tagjai azonnal hozzáálltak, hogy megoldást találjanak a problémára. Felvették a kapcsolatot az argentinai Chábád mozgalom első embe- rével, Tzvi Grünblatt rabbival, a New Yorkban működő argentin konzulátussal és Argentína kormányával. Az erőfeszítéseknek köszönhetően a rabbi csa-

ládtagjai különleges beutazási engedélyt kaptak, és a chánukát már Bahía Blancában ünnepelhették. Mindössze két órával az ünnep beköszönté előtt érkeztek. Aznap este egy megható rendezvényre is sor került a városháza előtt: a nyilvános gyertyagyújtást a néhai rabbi, Moshe Freedman emlékének szentelték, majd a rabbit, harminc éves működése előtt tisztelegve, díszpolgári címmel tüntették ki. Az ünnepségen valódi klezmer zenekar játszott és sokan kapcsolódtak be a világ minden pontjáról internetes közvetítés segítségével. Az első köztéri chánukai gyertyagyújtást még Moshe rabbi vezette be 1986-ban a Lubavicsi Rebbe ösztönzésére, és ez azóta közkedvelt eseménnyé vált a településen.

Az ünnepségen felszólalt a hitközség elnöke, Mario Brailovsky: „Szeretném megköszönni a néhai Moshe Freedman rabbi és felesége, Sarah rebecen elhivatott munkáját, és egyben üdvözlöm Shmuel rabbit, aki már egész fiatal kora óta édesapja társa volt mindenben, és együtt terjesztették a zsidóság és a haszidizmus fényét. Nagy örömmel fogadjuk az új családot, mely éppen ebben a nehéz időben költözött városunkba. Közösségünk minden támogatást megad nekik, hogy sikerrel vezessék a Chábád-központot.”

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Cseh Viktor, Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia**
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

